پیش‌بینی قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی از روی طرحواره‌های ناسازگار اولیه*

◈ مریم کرمی[۱] ◈ دکتر فرشاد محسن‌زاده[۲] ◈ دکتر کیانوش زهراکار[۳]

چکیده: **هدف از این پژوهش، پیش‌بینی قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه در معلمان متأهل شهر تهران بود. روش پژوهش از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعهٔ آماری مورد نظر همهٔ معلمان متأهل آموزش و پرورش مناطق ۲ و ۵ استان تهران بودند که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تدریس بودند. ۳۰۰ نفر به‌عنوان نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای سنجش شامل پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگاراولیه یانگ (۲۰۰۵)، مقیاس قصه عشق استرنبرگ (۲۰۰۱) و سبکهای عشق‌ورزی لی (۱۹۸۶) است. برای تحلیل داده‌های گردآوری شده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. نتایج حاصل از تحلیل آماری نشان داد که میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی رابطهٔ معنادار وجود دارد. همچنین متغیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به پیش‌بینی قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی می‌باشد. با توجه به یافته‌ها می‌توان گفت، طرحواره‌ها با تأثیری که بر شکل‌گیری قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی می‌گذارند، مشخص می‌کنند که چه نوع طرحواره‌هایی در افراد سبب شکل‌گیری چه نوع قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی در آنها می‌شوند و براساس آن شریک زندگی خود را انتخاب می‌کنند.**

کلید واژگان: **طرحواره‌های ناسازگار اولیه، قصه‌های عشق، سبکهای عشق‌ورزی**

◉ تاریخ دریافت: ۹۸/۰۴/۱۶ ◉ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۱۵

* *این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد است و هیچ ارگان خاصی از آن حمایت مادی و معنوی نکرده است.*

۱. **(نویسنده مسئول)** کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. maryamkarami4@yahoo.com

۲. استادیار گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. farshad.mohsenzadeh@khu.ac.ir

۳. دانشیار گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. dr_zahrakar@khu.ac.ir

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

مقدمه

روابط عاشقانه یکی از مهم‌ترین روابطی است که انسانها در طول زندگی خود برقرار می‌کنند و انتظار دارند که دوســت داشتن و دوست داشته شــدن نیاز روانی آنها را تأمین کند. برخی معتقدند که انگارهٔ عشق رمانتیک هنوز پابرجاست و همه در جستجوی همسری هستند که به تصور آنان، آرمان رمانتیک را تحقق بخشد. عشق و محبت از کیفیتی برخوردار است که می‌تواند بسیاری از تنشهای میان زوجین را محو نموده، بر خودمحوریهای آنان سرپوش بگذارد.

یکی از جنبه‌های مهم ازدواج، بررســی مسائل عاطفی است؛ چیزی که تحت عنوان عشق از آن یاد می‌شــود (درویش‌زاده و پاشا، ۱۳۸۹). یکی از بزرگ‌ترین مشکلات افراد، ناتوانی در ارضای نیاز خود به عشــق اســت و از همین‌رو با انواع مشکلات دیگر روبه رو می‌شوند. عشق ماندگار خود به خود به وجود نمی‌آید، بلکه نیازمند تلاش جدی اســت (گرینبرگ[1]، ۲۰۱۳؛ ترجمه فیضی، ۱۳۹۳). عشقهای پیش از ازدواج اگر همراه با شــناخت باشــد برای زندگی بسیار سازنده است، در غیر این صورت، مخرب زندگی است. روابط عاشقانه، از جمله عواملی است که بر سلامت روان و نیز رضایتمندی و تعارضات زوجین اثر مستقیم می‌گذارد (بک[2]، ۱۹۹۴؛ به نقل از آرین‌فر و پورشهریاری، ۱۳۹۶).

استرنبرگ[3] با انتقاد از نظریه مثــلث عشق[4] در ســال ۱۹۹۴ نظریــه‌ای جدید تحت عنوان «عشــق به‌مثابه قصه»[5] مطرح کرده اســت. در این نظریه فرض بر این است که هر فرد گرایش دارد عاشــق کسی شود که قصه‌اش با او یکی یا مشابه باشد. اگر از سر اتفاق عاشق کسی شود که قصه‌ای کاملاً متفاوت داشته باشد، آن وقت رابطه آنان و حتی عشقی که زیرساخت این رابطه است، وضعیتی متزلزل پیدا می‌کند (صادقی، احمدی، بهرامی، اعتمادی و پورســید، ۱۳۹۲). استرنبرگ (۲۰۰۱) بر این باور است که با گذشت زمان بی‌تردید قصه‌ها دگرگون می‌شوند، اما به هیچوجه از میان نمی‌روند. ما همواره در حال ایجاد دگرگونی در قصه‌های قدیمی هستیم، قصه‌های تازه ممکن است بهتر باشند یا بدتر (ادیب‌راد و ادیب‌راد، ۱۳۸۴). استرنبرگ، حجت و بارنز[6] (۲۰۰۱) قصه‌های عشق را به پنج گروه اصلی تقسیم کرده و هر گروه را شامل چندین قصه دانسته‌اند. گروه اول) قصه‌های نامتقارن که شامل این قصه‌هاســت: ۱) قصه معلم ـ شاگرد؛ ۲) قصه ایثار و فداکاری؛ ۳) قصه حکومت؛ ۴) قصه پلیسی؛ ۵) قصه زشت انگاری (پورنوگرافی)؛ و ۶) قصه وحشت. گروه دوم) قصه‌های موضوعی که نوع اول این قصه‌ها شامل قصه‌های عشق شخص در مقام شی است: ۱) قصه علمی ـ تخیلی؛ ۲) قصه مجموعه؛ و ۳) قصه هنر. نوع دوم از این گروه شامل قصه‌های عشق رابطه در مقام شی است: ۱) قصه خانه و خانواده؛

1. Greenberg
2. Beck
3. Sternberg
4. Love triangle
5. Love as story
6. Barnes

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

۲) قصه بهبودی؛ ۳) قصه دین؛ و ۴) قصه بازی. گروه سوم) قصه‌های مشارکت است که شامل: ۱) قصه سفر؛ ۲) قصه بافندگی و دوزندگی؛ ۳) قصه باغ و باغچه؛ ۴) قصه تجارت؛ و ۵) قصه اعتیاد است. گروه چهارم قصه‌های روایت‌گونه‌اند که شامل: ۱) قصه خیال؛ ۲) قصه تاریخی؛ ۳) قصه علم؛ و ۴) قصه آشپزی است. گروه پنجم) قصه‌های گونه‌ای (ژانر) هستند که شامل: ۱) قصه جنگ؛ ۲) قصه تئاتر؛ ۳) قصه طنز؛ و ۴) قصه معما (مجرد، ۱۳۹۴) هستند. هریک از داستانها مزایا و معایب سازگارانه‌ای دارند. ممکن است داستانی خاص با ابعاد محیط اجتماعی معینی سازگاری بیشتری داشته باشد. سرانجام اینکه داستانها هم علت هستند و هم معلول و همواره با زندگی ما در تعامل‌اند (استرنبرگ و همکاران، ۲۰۰۱؛ به نقل از گراوند و میرزایی، ۱۳۹۶).

میان دیدگاه قصهٔ عشق و سایر دیدگاههای موجود در زمینهٔ عشق همپوشی ذاتی وجود دارد. برای مثال، قصهٔ عشق بازی با سبک عشق لودوس سازگاری و همخوانی دارد، قصه خیال مشابه مفاهیم عشق رمانتیک است و غیره (استرنبرگ و همکاران، ۲۰۰۱). محیط تأثیری عمیق بر سبک و روش عشق‌ورزی می‌گذارد (کاکیا، ۱۳۸۹). افراد برای عشق ورزیدن نسبت به همسر خود، از سبکی خاص بهره می‌گیرند و این سبک متأثر از ارتباط متقابل و مداوم میان زن و شوهر و تعبیری است که از محیط زندگی خود دارند (نتو[1]، ۲۰۰۷، به نقل از کریمی، دنیوی، راه‌نجات و کیانی‌مقدم، ۱۳۹۶). سبکهای عشق‌ورزی اشاره به این امر دارند که چگونه افراد عشق را تعریف می‌کنند یا عشق‌ورزی می‌کنند (صادقی و همکاران، ۱۳۹۲؛ نتو، ۲۰۰۷، به نقل از شکرالله‌زاده و مدنی، ۱۳۹۵). از مهم‌ترین و مورد توجه‌ترین نظریه‌هایی که به تبیین انواع عشق می‌پردازد نظریه مثلثی عشق است که یکی از روانشناسان معاصر به نام استرنبرگ ابداع کرده است. استرنبرگ (ترجمه بهرامی، ۱۳۹۱) در دیدگاه سه‌وجهی خود از عشق شامل صمیمت، هوس (شهوت) و تعهد، بر این باور است که گونه‌های عشق از ترکیب این سه عنصر پدید می‌آیند. به‌سبب ناتوانی سایر دیدگاهها در تبیین عشق، لی[2] (۱۹۸۸؛ به نقل از نتو، ۲۰۰۷) سعی کرده تا آن را به شکلی دیگر توصیف کند. او نوعی تیپ‌شناسی معرفی می‌کند که بر شباهت رنگها استوار است و شش نوع سبک عشق‌ورزی است (موسوی و رضازاده، ۱۳۹۳). سه تیپ عشق اولیه عبارت‌اند از: *عشق رومانتیک (اروس)*[3]: این نوع عشق همراه با میل فیزیکی شدید به معشوق است. *عشق بازیگرانه (لودوس)*[4]: در این شیوه، عشق به مثابه یک تفریح تلقی می‌شود و هیچ تعهدی در آن نیست. *عشق دوستانه (استورگ)*[5]: نوعی از عشق که طی آن صمیمیتی لذت‌بخش به آهستگی رشد و به طرفین گسترش می‌یابد. تیپهای ثانویه نیز شامل: *عشق شهوانی (مانیا)*[6]: حالت شدید هیجانی همراه با حسادت و عشق همراه مشغولیت ذهنی.

1. Neto
2. Lee
3. Eros
4. Ludus
5. Storge
6. Mania

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

عشق واقع‌گرایانه (پراگما)[1]: عشق منطقی که در آن شریک رابطه، براساس نیازهای شخص و همخوانی با سن، مذهب، سوابق و شخصیت انتخاب می‌شود. *عشق فداکارانه (آگاپه)*[2]: عشق غیرشرطی، در این نوع عشق خود را فدا کردن وجود دارد (نبوی حصار، عارفی و یوسفی، ۱۳۹۳).

هر یک از زوجین باورهای اصلی (طرحواره‌های ارتباطی) دربارهٔ خود و روابط صمیمی دارند که با خود به رابطه زناشـــویی می‌آورند. یکی از مؤلفه‌هایی که می‌تواند این قصه‌های عشق و به همراه آن سبکهای عشق‌ورزی را در زوجین پیش‌بینی کند، طرحواره‌ها[3] هستند. طرحواره‌ها همانند چارچوبی برای پردازش اطلاعات به کار می‌روند و تعیین‌کنندهٔ واکنشـــهای عاطفی افراد نســـبت به موقعیتهای زندگی و روابط میان ـ فردی هســـتند (یانگ[4]، ترجمـــه صاحبی، حمیدپور و نبوی، ۱۳۸۷). افـــراد دارای طرحواره‌های ناســـازگار ازدواج را به منزلهٔ فرصتی برای جبران ناکامیها می‌دانند و در ازدواج خود توقعاتی ســـطح بالا دارند که در زندگی مشـــترک برآورده نمی‌شـــوند و موجب نا امیدی در روابط و شکست نهایی می‌شوند (دولانگ[5]، ۲۰۰۷؛ به نقل از شریعتمدار، ۱۳۹۳). یانگ در نظریه خود پانزده طرحواره عنوان کرده است که در نتیجه ارضا نشـــدن ۵ نیاز هیجانی مهم ایجاد می‌شـــوند (یانگ، ۲۰۰۵). اولین حوزه، حوزه قطع ارتباط و طرد است؛ حوزه دوم، حوزه عملکرد و خودگردانی مختل است؛ حوزه سوم، حوزه محدودیتهای مختل اســـت؛ حوزه چهارم، حوزهٔ تمرکز بیش از حد فرد بر احساسات و تمایلات دیگران و حوزهٔ پنجم، حوزه گوش بزنگی بیش از حد و بازداری اســـت (یانگ، کلوســـکو[6] و ویشار[7]، ۲۰۰۳). زنی که طرحوارهٔ اطاعت دارد (طرحواره) ممکن است مردی را برای ازدواج انتخاب کند که سلطه‌گر باشد (قصه عشق). با این کار او نقش یک مطیع و پیرو را بازی می‌کند (قصه عشق) و احساس آرامش دارد و دیدگاه او در مورد خودش به منزلهٔ فردی مطیع تقویت می‌شود (سبک عشق‌ورزی) (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳).

یکی از بزرگ‌ترین مشکلات افراد، ناتوانی در ارضای نیاز خود به عشق است، از همین‌رو با انواع مشکلات دیگر روبه‌رو می‌شـــوند. افراد انتظار دارند که ازدواج تا حد امکان نیازهای عاطفی آنها را برآورده‌ســـازد. زنها می‌خواهند شخصیتی بیش از یک خانه‌دار و یک مادر باشند. مردها هم دیگر نمی‌خواهند فقط در نقش یک جنگنده و یک ماشـــین کار ظاهر شوند. آنها مترصد مهر و محبت هستند. سیر صعودی آمار طلاق و پیشـــی گرفتن شمار طلاق نســـبت به ازدواج، همچنین وجود تعارضات و اختلافات خانوادگی نشـــانگر آن اســـت که امروزه زوجین از انتخابهای ناخودآگاه خود در گزینش همسرشان و رفتارهایشان آگاهی ندارند. عدم عشـــق و محبت کافی ممکن است به صورت مشکلات شناختی، اختلالات اضطرابی

1. Pragma
2. Agape
3. Schema
4. Young
5. Dulong
6. Klosko
7. Weishaar

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

و مشـــکلات فیزیولوژیکی نمایان شود یا اینکه زمینه را برای گرایش به انحرافات اجتماعی مانند روابط فرازناشـــویی، عدم تعهد، بی بند و باری جنسی، کاهش رضایت جنسی، اضطراب، افسردگی، شکاکیت، طلاق و اعتیاد فراهم سازد (مسترز و تیلگمن[1]، ۲۰۰۸؛ به نقل از کریمیان، کریمی و بهمنی، ۱۳۹۰).

قصه‌های عشق متغیرهای نسبتاً جدیدی هســـتند و پژوهشهای اندکی در حیطه خانواده و مسائل مربوط به آن صورت گرفته است که محدود و کلی هستند. به‌منظور ارزیابی دقت پژوهشهای پیشین و نیز برآورد میزان پیش‌بینی پذیری قصه‌های عشـــق و سبکهای عشق‌ورزی زوجین از روی طرحواره‌های ناسازگار اولیه، پژوهش حاضر با هدف پاسخگویی به این پرسش که آیا میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و قصه‌های عشـــق و سبکهای عشق‌ورزی رابطهٔ معنادار وجود دارد یا خیر انجام شده است. براین اساس فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:

۱. بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با قصه‌های عشق رابطه وجود دارد.
۲. بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با سبکهای عشق‌ورزی رابطه وجود دارد.
۳. طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به پیش‌بینی قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی‌اند.

روش‌شناسی

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعهٔ آماری مورد نظر همهٔ معلمان متأهل آموزش و پرورش مناطق ۲ و ۵ استان تهران بودند که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تدریس بودند. حجم جامعه ۱۵۰۰ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری پژوهش از نوع نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای است که از میان ۲۱۵ مدرسه در مناطق ۲ و ۵ تهران، ۲۵ مدرسه به صورت تصادفی از هر منطقه و از هر مدرســـه ۶ معلم متأهل به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. به این ترتیب حجم نمونه مورد نظر یعنی ۳۰۰ نفر طبق فرمول کرجسی و مورگان، به‌دست آمده است. در نهایت افرادی که تمایل به همکاری داشـــتند در پژوهش شرکت کردند و به پرکردن پرسشـــنامه‌ها مبادرت ورزیدند. ابزارهای ســـنجش شامل پرسشنامه طرحواره‌های ناســـازگار اولیه یانگ (۲۰۰۵)، مقیاس قصه عشق استرنبرگ (۲۰۰۱) و ســـبکهای عشق‌ورزی لی (۱۹۸۶) بود. برای تحلیل داده‌های گردآوری شده از روشهای آمار توصیفی و آمار استنباطی، آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. ملاکهای ورود آزمودنیها به پژوهش عبارت بودند از:

۱. حداقل ۱۸ سال داشته باشند.
۲. معلم باشند.
۳. طبق گزارش آزمودنی، در حال حاضر به بیماری روانی مبتلا نباشند.
۴. متأهل باشند.

1. Masters & Tilghman

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ[1](SQ-SF)

این پرسشنامه ۷۵ آیتمی را جفری یانگ (۲۰۰۵) برای ارزیابی پانزده طرحواره ناسازگار اولیه ساخته است. این پانزده طرحواره عبارت‌اند از: محرومیت هیجانی، طرد / رهاشدگی، بی‌اعتمادی / بدرفتاری، انزوای اجتماعی، نقص / شرم ، شکست ، وابستگی / بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر و بیماری، گرفتاری / دردام افتادگی، اطاعت، ایثار، بازداری هیجانی، معیارهای نامنعطف، استحقاق و بزرگ‌منشی، خویشتنداری وخودانضباطی ناکافی.این پانزده طرحواره در درون پنج‌حوزه مطابق باحوزه‌های تحولی اولیه قرار می گیرند. ضریب پایایی آلفای کرونباخ نیز برابر با ۰/۸۷ است (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳). هر آیتم روی یک مقیاس۶ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. در این پرسشنامه هر ۵ سؤال یک طرحواره را می‌سنجد .چنانچه میانگین نمره هرخرده‌مقیاس بالاتر از۳ باشد آن طرحواره ناکارآمد خواهد بود. هنجاریابی پرسشنامه طرحواره یانگ در ایران را آهی و همکاران (۱۳۸۵) انجام داده‌اند. پایایی آن به روش آلفای کرونباخ (۰/۹۱) به‌دست آمده است. در این پژوهش پایایی به‌دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ بوده است.

ب) پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ [2](Lss)

این مقیاس را استرنبرگ در سال۲۰۰۱ مبتنی بر نظریه عشق به مثابه یک داستان و با هدف سنجش قصه عشق زوجین در دو فرم مجزا برای زنان و مردان توسعه داده است و در ایران کرمی و علایی کلجایی (۱۳۸۶) آن را هنجاریابی کرده‌اند. این مقیاس شامل ۱۰۰ سؤال و ۲۵ خرده آزمون است. تمامی این قصه ها در ۵ عامل اصلی تحت عنوان قصه‌های نامتقارن، موضوعی، مشارکت، روایت‌گونه و گونه‌ای خلاصه می‌شوند. مقیاس به صورت لیکرت ۷ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. به این ترتیب که آزمودنی باید برحسب درجه موافقت خود با هر آیتم، براساس مقیاس لیکرت از ۱تا ۷ نمره بدهد. به‌منظور بررسی روایی مقیاس قصه عشق، کرمی و علایی کلجایی از روش روایی ملاکی استفاده کرده‌اند. درویش‌زاده و پاشا (۱۳۸۹) برای بررسی روایی این پرسشنامه، از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبسته کردن نمره آزمودنیها در پنج خرده‌مقیاس پرسشنامه، با نمره کل استفاده کرده‌اند. میزان آلفای کرونباخ به‌دست آمده برای گروه مردان برابر ۰/۸۹ و برای زنان ۰/۹۰ است. ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۹ به‌دست آمده است (به نقل از گراوند و میرزایی، ۱۳۹۶). در این پژوهش پایایی به‌دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای گروه مردان ۰/۸۶ و زنان ۰/۸۸ و برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۸ بوده است.

1. Young Schema Questionnaire-Short Form
2 . Sternberg Love Story Scale

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

ج) پرسشنامه سبکهای عشق‌ورزی لی(IAS)[1]

این پرسشنامه را هندریک و هندریک[2] بر پایهٔ الگوی «لی» از عشق در سال ۱۹۸۶ ساخته‌اند. مقیاس نگرشهای مربوط به عشق از ۱۸ گویه و ۶ خرده‌مقیاس شهوانی (۳ سؤال)، تفننی (۳ سؤال)، دوستانه (۳ سؤال)، منطقی (۳ سؤال)، افراطی (۳ سؤال) و گرانقدر (۳ سؤال) تشکیل شده است که به‌منظور ارزیابی نگرشهای مربوط به عشق و وفاداری به‌کار می‌روند. نمره‌گذاری پرسشنامه به‌صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای است که برای گزینه‌های «کاملاً مخالفم»، «مخالفم»، «مردد»، «موافقم» و «کاملاً موافقم» به ترتیب امتیازات ۰، ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته می‌شود. مقادیر آلفا از ۰/۴۹ برای لودوس تا ۰/۷۵ برای استورگ قرار داشت. آلفای کرونباخ آن در سبک عشق‌ورزی رمانتیک ۰/۷۹، در سبک عشق‌ورزی بازیگرانه ۰/۶۸، درسبک عشق‌ورزی دوستانه ۰/۷۲، در سبک عشق‌ورزی واقع‌گرایانه ۰/۷۲، در سبک عشق‌ورزی شهوانی ۰/۷۲ و در سبک عشق‌ورزی فداکارانه ۰/۹۳ به‌دست آمده است (بیات، ۱۳۸۶). در این پژوهش پایایی به‌دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای سبک عشق‌ورزی رمانتیک ۰/۷۶، بازیگرانه ۰/۶۶، دوستانه ۰/۷۰، واقع‌گرایانه ۰/۷۱، شهوانی ۰/۷۰ و فداکارانه ۰/۹۱ بوده است.

یافته‌ها

در این پژوهش بیشترین فراوانی متغیرهای جمعیت‌شناختی در سن، مربوط به افراد ۳۱ تا ۴۰ سال، در مقطع تحصیلی مربوط به لیسانس، در جنسیت هردو یکسان، در مدت زمان ازدواج، افرادی با مدت زمان ۱۱ تا ۲۰ سال و در تعداد فرزند مربوط به افراد با دو فرزند است.

بیشترین میانگین و انحراف استاندارد در زنان مربوط به قصه‌های موضوعی به ترتیب برابر ۹۰/۴۲ و ۱۵/۳۶ است و در مردان هم مربوط به قصه‌های موضوعی به ترتیب برابر ۹۴/۳۱ و ۱۸/۸۴ است. بیشترین میانگین و انحراف استاندارد در زنان مربوط به سبک عشق‌ورزی اروس به ترتیب برابر ۸/۹۶ و ۲/۳۱ است و در مردان هم مربوط به سبک عشق‌ورزی اروس به ترتیب برابر ۹/۴۱ و ۲/۰۲ است. بیشترین میانگین و انحراف استاندارد در زنان مربوط به طرحواره عملکرد و خودگردانی مختل به ترتیب برابر ۶۰/۴۵ و ۲۰/۴۶ است و در مردان هم مربوط به طرحواره عملکرد و خودگردانی مختل به ترتیب برابر ۶۱/۰۳ و ۲۲/۷۷ است.

ابتدا ضرایب همبستگی میان هر یک از نمرات حیطه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه با نمره کل قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی محاسبه و نتایج آن در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

1. Lee Love Attitude Scale
2. Hendrick, C. & Hendrick, S. S.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

● **فرضیه ۱: بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با قصه‌های عشق رابطه وجود دارد.**

جدول ۱. ضریب همبستگی پیرسون میان طرحواره‌ها با قصه‌های عشق

متغیر	طرحواره طردشدگی		طرحواره خودگردانی مختل		طرحواره محدودیتهای مختل		طرحواره توقعات افراطی	
	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری
قصه نامتقارن	۰/۴۴**	۰/۰۰۱	۰/۳۴**	۰/۰۰۱	۰/۴۱**	۰/۰۰۱	۰/۳۶**	۰/۰۰۱
قصه موضوعی	۰/۲۶**	۰/۰۰۱	۰/۳۰**	۰/۰۰۱	۰/۲۸**	۰/۰۰۱	۰/۰۹	۰/۰۸
قصه مشارکتی	۰/۰۳	۰/۶۰	۰/۰۳	۰/۵۱	۰/۲۵**	۰/۰۰۱	۰/۲۵**	۰/۰۰۱
قصه روایت‌گونه	۰/۱۶	۰/۰۰۵	۰/۰۵	۰/۹۳	۰/۰۴	۰/۴۴	۰/۰۲	۰/۶۹
قصه‌گونه‌ای	۰/۳۶**	۰/۰۰۱	۰/۲۹**	۰/۰۰۱	۰/۴۱**	۰/۰۰۱	۰/۱۹**	۰/۰۰۱

نتایج جدول شـــماره ۱ نشـــان می‌دهد که میان قصه نامتقارن با طرحواره طردشدگی، خودگردانی مختـــل، محدودیتهای مختل و توقعـــات افراطی نیز رابطهٔ معنادار وجـــود دارد. میان قصه موضوعی با طرحواره‌های محدودیتهای مختل، خودگردانی مختل و طردشدگی رابطه معنادار وجود دارد. میان قصه مشـــارکتی با طرحواره‌های محدودیتهای مختل و توقعات افراطی رابطهٔ معنادار وجود دارد. میان قصه روایت‌گونه و طرحواره طردشدگی رابطهٔ معنادار وجود دارد. در نهایت میان قصه‌گونه‌ای با طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل، محدودیتهای مختل و توقعات افراطی رابطهٔ معنادار وجود دارد.

● **فرضیه۲: بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با سبکهای عشق‌ورزی رابطه وجود دارد.**

جدول ۲. ضریب همبستگی پیرسون میان طرحواره‌ها و سبکهای عشق‌ورزی

متغیر	طرحواره طردشدگی		طرحواره خودگردانی مختل		طرحواره محدودیتهای مختل		طرحواره توقعات افراطی	
	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	ضریب همبستگی	سطح معناداری
سبک عشق‌ورزی اروس	۰/۱۵**	۰/۰۰۹	۰/۰۷	۰/۱۸	۰/۰۷	۰/۱۹	۰/۰۸	۰/۱۶
سبک عشق‌ورزی لودوس	۰/۰۵	۰/۳۱	۰/۱۵**	۰/۰۰۹	۰/۰۳	۰/۵۳	۰/۰۱	۰/۸۸
سبک عشق‌ورزی استورگ	۰/۰۷	۰/۸۰	۰/۱۴*	۰/۶۳	۰/۰۴	۰/۲۶	۰/۰۲	۰/۷۰
سبک عشق‌ورزی پراگما	۰/۰۷	۰/۲۱	۰/۱۴*	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۴۲	۰/۰۲	۰/۶۴
سبک عشق‌ورزی مانیا	۰/۰۳	۰/۳۰	۰/۱۵**	۰/۰۰۱	۰/۱۴*	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۶۸
سبک عشق‌ورزی آگاپه	۰/۰۸	۰/۱۴	۰/۰۷	۰/۲۳	۰/۰۹	۰/۱۱	۰/۱۷**	۰/۰۰۱

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

براساس نتایج جدول شماره ۲، میان سبک عشق‌ورزی اروس با طرحواره طردشدگی رابطهٔ معنادار وجود دارد. میان سبک عشق‌ورزی لودوس و سبک عشق‌ورزی پراگما و سبک عشق‌ورزی مانیا با طرحواره خودگردانی مختل رابطهٔ معنادار وجود دارد. میان سبک عشق‌ورزی مانیا با طرحواره محدودیتهای مختل رابطه معنادار وجود دارد. در نهایت میان سبک عشق‌ورزی آگاپه و طرحواره توقعات افراطی رابطهٔ معنادار وجود دارد.

● **فرضیه۳: طرحواره‌های ناســـازگار اولیه قادر به پیش‌بینی قصه‌های عشـــق و سبکهای عشق‌ورزی هستند.**

جدول ۳. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی بر مبنـای طـرحواره‌های ناسازگار اولیه

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R^2 تعدیل شده	F	sig	B	Beta	T	Sig
طرحواره طردشدگی	قصه‌های نامتقارن	۰/۵۴	۰/۲۹	۱۳/۶	۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۲۵	۳/۱۲	۰/۰۰۲
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۸	۰/۱۳	۱/۸۱	۰/۰۵
طرحواره محدودیت‌های مختل						۰/۱۵	۰/۰۹	۱/۳۶	۰/۱۷
طرحواره توقعات افراطی						۰/۱۷	۰/۱۳	۲/۰۸	۰/۰۳
طرحواره طردشدگی	قصه‌های موضوعی	۰/۴۱	۰/۱۷	۶/۷۴	۰/۰۰۰	-۰/۰۳	-۰/۰۳	-۰/۴۴	۰/۶۵
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۲۵	۰/۳۱	۳/۹۵	۰/۰۰۱
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۳۴	۰/۱۷	۲/۲۹	۰/۰۲
طرحواره توقعات افراطی						-۰/۱۵	-۰/۰۹	-۱/۳۸	۰/۱۶
طرحواره طردشدگی	قصه‌های مشارکتی	۰/۴۰	۰/۱۶	۶/۳۵	۰/۰۰۰	-۰/۲۱	-۰/۳۲	-۳/۶۹	۰/۰۰۱
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۱۰	۰/۹۱
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۴۱	۰/۲۸	۳/۶۴	۰/۰۰۱
طرحواره توقعات افراطی						۰/۳۰	۰/۲۵	۳/۶۳	۰/۰۰۱
طرحواره طردشدگی	قصه‌های روایت‌گونه	۰/۳۴	۰/۱۱	۴/۰۵	۰/۰۰۰	-۰/۳۰	-۰/۴۷	-۵/۳۳	۰/۰۰۱
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۱۰	۰/۱۸	۲/۲۹	۰/۰۲
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۳۱	۰/۲۲	۲/۸۰	۰/۰۰۵
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۸	۰/۰۷	۱/۰۱	۰/۳۱

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

(ادامه) جدول ۳.

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R^2 تعدیل شده	F	sig	B	Beta	T	Sig
طرحواره طردشدگی	قصه‌های گونه‌ای	۰/۵۵	۰/۳۰	۱۴/۴۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵	۰/۱۰	۱/۳۱	۰/۱۹
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۱۰	۰/۲۰	۲/۸۱	۰/۰۰۵
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۲۵	۰/۲۰	۲/۹۱	۰/۰۰۴
طرحواره توقعات افراطی						-۰/۰۶	-۰/۰۶	-۱/۰۰	۰/۳۱
طرحواره طردشدگی	سبک اروس	۰/۳۲	۰/۱۰	۳/۸۴	۰/۰۰۰	-۰/۰۳	-۰/۳۳	۳/۷۳	۰/۰۰۱
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۰۱	-۰/۰۰۶	-۰/۰۷	۰/۹۳
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۰۵	۰/۲۴	۳/۰۰	۰/۰۰۳
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۱	۰/۰۸	۱/۲۲	۰/۲۲
طرحواره طردشدگی	سبک لودوس	۰/۲۵	۰/۰۶	۲/۳۱	۰/۰۱	-۰/۰۱	-۰/۰۹	-۱/۰۶	۰/۲۸
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۲	۰/۱۹	۲/۳۰	۰/۰۲
طرحواره محدودیتهای مختل						-۰/۰۰۶	-۰/۰۲	-۰/۲۶	۰/۷۹
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۲	۰/۹۷
طرحواره طردشدگی	سبک استورگ	۰/۲۸	۰/۰۷	۰/۷۳	۰/۰۰۴	۰/۰۲	-۰/۱۴	-۱/۵۳	۰/۰۵
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۲۰	۰/۸۴
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۰۴	۰/۱۱	۱/۳۹	۰/۰۹
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۲۵	۰/۸۰
طرحواره طردشدگی	سبک پراگما	۰/۳۹	۰/۱۵	۶/۰۶	۰/۰۰۰	-۰/۰۵	۰/۴۵	-۵/۱۸	۰/۰۰۱
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۴	۰/۳۹	۴/۹۶	۰/۰۰۱
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۶۵	۰/۵۱
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۷۴	۰/۴۵

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

(ادامه) جدول ۳.

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R^2 تعدیل شده	F	sig	B	Beta	T	Sig
طرحواره طردشدگی	سبک مانیا	۰/۳۴	۰/۱۱	۴/۳۲	۰/۰۰۰	-۰/۰۲	-۰/۲۳	-۲/۶۳	۰/۰۰۹
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۳	۰/۲۹	۳/۶۱	۰/۰۰۱
طرحواره محدودیت‌های مختل						۰/۰۴	۰/۱۵	۱/۹۷	۰/۰۴
طرحواره توقعات افراطی						-۰/۰۲	-۰/۱۰	-۱/۴۵	۰/۰۵
طرحواره طردشدگی	سبک آگاپه	۰/۳۲	۰/۱۰	۳/۷۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵	۰/۰۳	۰/۴۲	۰/۶۷
طرحواره خودگردانی مختل						۰/۰۰۲	-۰/۰۱	-۰/۲۲	۰/۸۲
طرحواره محدودیتهای مختل						۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۶۲	۰/۵۳
طرحواره توقعات افراطی						۰/۰۲	۰/۱۱	۱/۵۸	۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول شماره ۳ ، میزان R^2 برابر با ۰/۲۹ است که نشان می‌دهد، طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و توقعات افراطی توانسته‌اند قصه‌های نامتقارن را پیش‌بینی کنند. همچنین با توجه به میزان R^2 (۰/۱۷) در متغیر قصه‌های موضوعی طرحواره‌های خودگردانی و محدودیتهای مختل توانسته‌اند این قصه را پیش‌بینی کنند. باتوجه به میزان R^2 (۰/۱۶) در متغیر قصه‌های مشارکتی طرحواره محدودیتهای مختل توانسته است قصه‌های مشارکتی را پیش‌بینی کند. با توجه به میزان R^2 (۰/۱۱) در متغیر قصه‌های روایت‌گونه طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و محدودیتهای مختل توانسته‌اند قصه‌های روایت‌گونه را پیش‌بینی کنند. با توجه به میزان R^2 (۰/۳۰) در متغیر قصه‌های گونه‌ای طرحواره‌های خودگردانی مختل و محدودیتهای مختل توانسته‌اند قصه‌های گونه‌ای را پیش‌بینی کنند. با توجه به میزان R^2 (۰/۱۰) در متغیر سبک عشق‌ورزی اروس طرحواره‌های طردشدگی و محدودیتهای مختل توانسته‌اند سبک عشق‌ورزی اروس را پیش‌بینی کنند. میزان R^2 (۰/۰۶) در متغیر سبک عشق‌ورزی لودوس طرحواره خودگردانی مختل توانسته است سبک عشق‌ورزی لودوس را پیش‌بینی کند. میزان R^2 (۰/۰۷) در متغیر سبک عشق‌ورزی استورگ طرحواره طردشدگی توانسته است سبک عشق‌ورزی استورگ را پیش‌بینی کند. میزان R^2 (۰/۱۵) در متغیر سبک عشق‌ورزی پراگما طرحواره‌های طردشدگی و خودگردانی مختل توانسته‌اند سبک عشق‌ورزی پراگما را پیش‌بینی کنند. میزان R^2 (۰/۱۱) در متغیر سبک عشق‌ورزی مانیا طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و طرحواره محدودیتهای مختل توانسته‌اند سبک عشق‌ورزی مانیا را پیش‌بینی کنند. همچنین میزان R^2 (۰/۱۰) در متغیر سبک عشق‌ورزی آگاپه طرحواره توقعات افراطی توانسته است سبک عشق‌ورزی آگاپه را پیش‌بینی کند.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داده است که میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و قصه‌های عشق رابطه وجود دارد، بنابراین فرضیه اول تأیید می‌شود. میان طرحواره‌های حوزۀ طردشدگی، خودگردانی مختل، محدودیتهای مختل و توقعات افراطی با قصه‌های نامتقارن و گونه‌ای همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. میان طرحواره‌های محدودیتهای مختل، طردشدگی و خودگردانی مختل با قصه‌های موضوعی، میان طرحواره‌های محدودیتهای مختل و توقعات افراطی با قصه‌های مشـــارکتی، همبستگی مثبت معنادار وجود دارد، در نهایت میان طرحواره طردشـــدگی و قصه‌های روایت‌گونه، همبســـتگی مثبت معنادار وجود دارد. یافته‌های پژوهش حاضر به نوعی با پژوهشهای یانگ و همکاران (۲۰۰۳)، استرنبرگ و همکاران (۲۰۰۱)، ذوالفقاری و همکاران (۱۳۸۷)، آرین‌فر و پورشـــهریاری (۱۳۹۶) و شـــریعتمدار (۱۳۹۳) همخوانی دارند. نتایج پژوهش نشـــان داده اســـت که افرادی که طرحواره‌هایشان در حوزۀ طردشدگی، محدودیتهای مختل و توقعات افراطی است، قصه‌های عشقشان از نوع نامتقارن، موضوعی، مشارکتی، گونه‌ای و روایت‌گونه است. افراد در حوزه طرحوارۀ بریدگی و طرد نمی‌توانند دلبستگیهای ایمن و رضایت‌بخشی با دیگران برقرار کنند، به همین سبب ممکن است گرایش به قصه‌های نامتقارن از نوع معلم و شاگرد و قصه‌های روایت گونه از نوع خیال، داشته باشند. در حوزه دوم یعنی خودگردانی و عملکرد مختل افراد از خودشان و محیط اطرافشان، انتظاراتی دارند که در توانایی آنها برای تفکیک خود و دســـتیابی به عملکرد مســـتقل مانع ایجاد می‌کند، از این رو، قصه‌های موضوعی از نوع بازی و بهبودی را در روابط خود دارند. در حوزه محدودیتهای مختل آنها ممکن است در زمینۀ احترام به حقوق دیگران، همکاری کردن، متعهد بودن، یا دستیابی به اهداف بلند مدت مشکل داشته باشند و گرایش به قصه‌های مشارکتی از نوع تجارت و قصه‌های نامتقارن از نوع حکومت و زشت انگاری داشته باشند. در حوزه چهارم، توقعات افراطی به‌جای رسیدگی به نیازهای خود در پی ارضای نیازهای دیگران هستند. آنها این کار را برای دستیابی به تأیید، تداوم رابطۀ هیجانی یا اجتناب از انتقام انجام می‌دهند، از این رو قصه‌های عشق مشارکتی از نوع باغ و باغچه و قصه‌های موضوعی از نوع خانه و خانواده را بازی می‌کنند.

نتایج پژوهش حاضر همچنین در فرضیه دوم نشان داده است که میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و ســـبکهای عشق‌ورزی رابطه وجود دارد. طرحواره طردشـــدگی تنها با سبک عشق‌ورزی اروس رابطۀ معنادار دارد. یعنی افراد با طرحواره طردشدگی نمی‌توانند دلبستگیهایی ایمن و رضایتبخش با دیگران برقرار کنند. چنین افرادی معتقدند که نیاز آنها به ثبات، امنیت، محبت، عشـــق و تعلق خاطر برآورده نشـــده اســـت، از این رو در روابط خود تمایل دارند به گونه‌ای نسنجیده و شتابزده عمل کنند و از یک رابطه ناکارآمد به یک رابطۀ آسیب‌رســـان دیگر پناه ببرند. سبک عشق‌ورزی این افراد رمانتیک (اروس) یعنی داشتن میل فیزیکی شدید به معشوق و فاقد تعهد است. این یافته‌ها با نتایج پژوهشهای یانگ و همکاران (۲۰۰۳)، خسروی، سیف و عالی (۱۳۸۶) و برجعلی، مدبیگی و گلشنی (۱۳۹۶) همسو است.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

در این میان، بین سبکهای عشق‌ورزی لودوس، پراگما و مانیا با طرحواره خودگردانی مختل رابطهٔ معنادار وجود دارد. این افراد بر این باورند که حمایت فرد دیگر موجب تداوم زندگی آنها می‌شود، ازین رو احساس پوچی و سردرگمی می‌کنند و به‌جای اینکه ویژگیهای واقعی طرف مقابل را ببینند از طریق فیلترهایی که مبتنی بر تصاویر ایده‌آل است به عشق می‌نگرند و در نهایت سبک عشق‌ورزی آنها بازیگرانه و همراه با هیجان شدید نسبت به همسر است و تعهدی در آن نیست. میان سبک عشق‌ورزی مانیا با طرحواره محدودیتهای مختل رابطهٔ معنادار وجود دارد. افراد با طرحوارهٔ استحقاق (جزئی از حوزه محدودیتهای مختل) خود را بیشتر از همسر خود قبول دارند و تفکرات الزام‌آوری در مورد رابطه و همسرشان دارند، از این رو سبک عشق‌ورزی آنان، به شدت هیجانی، همراه با حسادت و مشغولیت ذهنی است. در نهایت میان سبک عشق‌ورزی آگاپه با طرحواره توقعات افراطی رابطهٔ معنادار وجود دارد. افراد در این حوزه، با طرحوارهٔ ایثار و معیارهای سرسختانه، عشقشان غیرشرطی است و فداکردن خودشان از اولویتهای آنان در سبک عشق‌ورزی است. این نتایج به نوعی با نتایج پژوهشهای یانگ و همکاران (۲۰۰۳)، نبوی حصار و همکاران (۱۳۹۳)، سسرو، نلسون و گیلی[1] (۲۰۰۴)، رضوی، فاتحی زاده، اعتمادی و عابدی (۱۳۸۹)، همخوان است.

درنهایت در زمینه پیش‌بینی پذیری قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی از روی طرحواره‌های ناسازگار اولیه، یافته‌های پژوهش نشان دادند که درواقع طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و توقعات افراطی قادر به پیش‌بینی قصه‌های نامتقارن بوده‌اند و طرحواره‌های خودگردانی مختل و محدودیتهای مختل، قصه‌های موضوعی و گونه ای، طرحواره‌های طردشدگی، توقعات افراطی و محدودیتهای مختل، قصه‌های مشارکتی و همچنین طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و محدودیتهای مختل، قصه‌های روایت گونه را توانستند پیش‌بینی کنند. در حیطه سبکهای عشق‌ورزی طرحواره‌های طردشدگی و محدودیتهای مختل توانستند سبک عشق‌ورزی اروس، طرحواره خودگردانی مختل، سبک عشق‌ورزی لودوس، طرحواره طردشدگی، سبک عشق‌ورزی استورگ، طرحواره‌های طردشدگی و خودگردانی مختل، سبک عشق‌ورزی پراگما، طرحواره‌های طردشدگی، خودگردانی مختل و محدودیتهای مختل، سبک عشق‌ورزی مانیا و درنهایت طرحواره توقعات افراطی، سبک عشق‌ورزی آگاپه را پیش‌بینی کنند. گرچه پژوهشی مشابه که همسو یا مخالف یافته‌های این فرضیه باشد یافت نشده است، اما این نتایج همسو با نتایج پژوهشگرانی است که در چند مورد به بررسی رابطه بعضی از حیطه‌های طرحواره با سبکهای عشق‌ورزی و قصه‌های عشق پرداخته‌اند. آرین‌فر و پورشهریاری (۱۳۹۶)، در پژوهش خود دریافتند که طرحواره‌ها می‌توانند بر چگونگی رفتار و عشق‌ورزی زوجین اثربگذارند. نتایج پژوهشهای یانگ و همکاران (۲۰۰۳) نشان داد که در زمینهٔ افرادی که طرحواره رهاشدگی دارند، این افراد از برقراری روابط صمیمانه اجتناب می‌کنند چون می‌ترسند که فرد مورد نظر را از دست بدهند. آنها ممکن است همسری را انتخاب کنند که نمی‌تواند متعهد باشد و رابطه‌ای پایدار برقرار کند تا در نتیجهٔ آن طرحوارهٔ آنها نیز تأیید شود. افراد با طرحواره انزوای اجتماعی، برای جبران بی‌کفایتی اجتماعی خود

1 . Cecero, Nelson, & Gillie

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

با افرادی ازدواج می‌کنند که بسیار اجتماعی اند و به آنها وابسته می‌شوند. فردی که طرحواره استحقاق و بزرگ‌منشـــی دارد ممکن است از موقعیتهایی که عملکردش در سطح متوسط باشد یا برتر نباشد، اجتناب کند (دولانگ، ۲۰۰۷). افراد با طرحواره نقص و شرم با کسانی ازدواج می‌کنند که طرد کننده و انتقادگرند و به آنها علاقه زیادی ندارند، اما این افراد تلاش می‌کنند تا عشـــق آنها را به‌دســـت آورند. همســـر افرادی که طرحواره اطاعت دارند، فردی مسئول و قابل اعتماد نخواهند بود، لذا خود این افراد باید مسئولیتهای گوناگون را بپذیرند. نتایج پژوهش مطیعی، برجعلی و تقوایی (۱۳۹۳) نشان داد که در واقع این طرحواره‌ها هستند که انتظارات افراد در مورد روابط با دیگران را شکل می‌دهند. از این رو طبق فرایند جذابیت طرحوارهای وقتی که فردی بتواند طرحواره‌های فرد مقابل را فعال کند یعنی قصه‌های آنها مشترک باشد یا به گونه‌ای با یکدیگر همخوانی داشته باشند، آن دو فرد جذب یکدیگر می‌شوند. بنابراین می‌توان طرحواره‌ها را یکی از پایه‌های اساسی شکل‌دهندهٔ قصه‌های عشق دانست.

با توجه به روابط نظری میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه با قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی، یافته‌های پژوهش حاضر را می‌توان چنین تبیین کرد: طرحواره‌ها با تأثیری که بر شکل‌گیری قصه‌های عشـــق و سبکهای عشق‌ورزی می‌گذارند، اثرات خود را روی کیفیت زندگی زوجی و رضایت زناشویی به جا می‌گذارند و مشخص می‌کنند که چه طرحواره‌هایی در افراد سبب شکل‌گیری چه نوع قصه‌های عشق و سبکهای عشق‌ورزی در آنها می‌شوند و براساس آن شریک زندگی خود را انتخاب می‌کنند. اگر این طرحواره‌ها و قصه‌های عشق و در پی آن، سبکهای عشق‌ورزی افراد با طرف مقابلشان در تضاد باشد، زندگی زناشوییشان ناگزیر به عدم رضایت و سردی عاطفی و در نهایت عدم صمیمت و میل و تعهد دو طرف می‌انجامد. از نگاه استرنبرگ (۲۰۱۳)، زمانی که قصه‌های عشق زوجین یا سبکهای عشق‌ورزی آنان با یکدیگر ناهمخوان است، باید یا رابطه‌شان را تغییر دهند یا قصه‌هایشان را عوض کنند.

● محدودیتهای پژوهش ●

طرح پژوهش حاضر از نوع توصیفی است که این طرح محدودیتهای خود را دارد و نمی‌توان از آن استنباط علّی کرد. تعدد پرسشهای قصه‌های عشق می‌تواند توانایی استنباط قطعی را کاهش دهد. محدود بودن جامعه آماری که تنها معلمان را شامل می‌شد، می‌تواند در تعمیم نتایج پژوهش سوگیری ایجاد کند.

● پیشنهادها ●

پیشنهاد می‌شود که در این زمینه پرسشنامه‌هایی بومی، برمبنای پژوهش کیفی طراحی و ابداع و ارائه شوند. برای بررسی این گروه از متغیرها می‌توان از سایر متغیرهای تأثیرگذار به روش مدل‌یابی بهره برد. پیشـــنهاد می‌شود این پژوهش روی مشاغل دیگر هم اجرا شود. همچنین با درنظر گرفتن اهمیت موضوع عشق لازم است در سطح خرد و کلان جامعه کلاسهای آموزشی در زمینه چگونگی شـــناخت همسر، آشنایی با سبکهای عشق‌ورزی و قصه‌های عشـــق، آموزش برقراری ارتباط مؤثر و آشنایی زوجین با طرحواره‌ها و قصه‌ها و سبکهای عشق‌ورزی خود، پیش از ازدواج اجرا و عملی شود.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

منابع

REFERENCES

آرین‌فر، نیره و پورشهریاری، مه‌سیما. (۱۳۹۶). مدل معادلات ساختاری پیش بینی تعارضات زناشویی براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه حوزه بریدگی و طرد و متغیر میانجی سبکهای عشق‌ورزی. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۸* (۲۹)، ۱۰۷-۱۳۴.

آهی، قاسم. (۱۳۸۵). *هنجاریابی نسخه کوتاه پرسش نامه طرحواره یانگ*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد منتشرنشده، دانشگاه علامه طباطبائی.

ادیب‌راد، نسترن و ادیب‌راد، مجتبی. (۱۳۸۴). بررسی رابطهٔ باورهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی و مقایسه آن در زنان متقاضی طلاق و زنان خواهان ادامه زندگی مشترک. *تازه‌ها و پژوهشهای مشاوره، ۱۳* (۴)، ۹۹-۱۱۰.

استرنبرگ، رابرت. (۱۳۹۱). *قصه عشق: نگرشی تازه به روابط زن و مرد*، ترجمه علی اصغر بهرامی. تهران: جوانه رشد.

برجعلی، محمود؛ مدبیگی، زهرا و گلشنی، فاطمه. (۱۳۹۶). رابطهٔ طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبکهای دلبستگی مادران با اختلالات اضطرابی دانش‌آموزان. *فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۴* (۲)، ۳۱-۴۸.

بیات، مریم. (۱۳۸۶). *بررسی تأثیر ایماگوتراپی (تصویرسازی ارتباطی) بر سبکهای عشق‌ورزی زوجین شهر اصفهان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد منتشرنشده، دانشگاه اصفهان.

خسروی، زهره؛ سیف، سوسن و عالی، شهربانو. (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین نوع فرایند طرحواره‌ای و نگرش به ازدواج. *فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، ۱* (۴)، ۳۱-۴۰.

درویش‌زاده، سارا و پاشا، غلامرضا (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی آموزش پیش از ازدواج بر قصه عشق دانشجویان. *یافته‌های نو در روان‌شناسی، ۵* (۱۴)، ۵-۲۱.

ذوالفقاری، مریم؛ فاتحی‌زاده، مریم و عابدی، محمدرضا. (۱۳۸۷). تعیین رابطه بین طرحواره‌های ناسازگاراولیه با ابعاد صمیمت زناشویی زوجین شهراصفهان. *فصلنامه خانواده پژوهی، ۴* (۳)، ۲۴۷-۲۶۱.

رضوی، اقدس؛ فاتحی‌زاده، مریم؛ اعتمادی، عذرا و عابدی، محمدرضا. (۱۳۸۹). تعیین رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با ابعاد نگرش به نحوه انتخاب همسر در دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران. *فصلنامه فرهنگ مشاوره، ۱* (۲)، ۴۶-۷۰.

شریعتمدار، آسیه. (۱۳۹۳). بررسی کیفی آسیب شناسی ازدواج براساس طرحواره‌های ناسازگار و ارضای نیازها. *پژوهشهای مشاوره، ۱۳* (۵۱)، ۹۶-۱۱۵.

شکرالله زاده، معصومه و مدنی، یاسر. (۱۳۹۵). نقش سبکهای هویتی و عشق‌ورزی در پیش بینی رضایت زناشویی. *دوفصلنامه آسیب شناسی، مشاوره و غنی سازی خانواده، ۲* (۱)، ۷۹-۸۹.

صادقی، مسعود؛ احمدی، سیداحمد؛ بهرامی، فاطمه؛ اعتمادی، عذرا و پورسید، رضا. (۱۳۹۲). بررسی تأثیرآموزش به شیوه تحلیل رفتار متقابل بر سبک‌های عشق‌ورزی زوجین. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری، ۳* (۲)، ۷۱-۸۴.

کاکیا، لیدا. (۱۳۸۹). تاثیر مشاوره گروهی مبتنی بر واقعیت درمانی بر بحران هویت در دانش‌آموزان دوره راهنمایی تحصیلی. *مجله اصول بهداشت روانی، ۱۲* (۴۵)، ۴۳۰-۴۳۷.

کرمی، ابوالفضل و علایی کلجایی، پروانه. (۱۳۸۶). *مقیاس قصه عشق براساس نظریه عشق به مثابه یک داستان*. تهران: روانسنجی.

کریمی، مهسا؛ دنیوی، وحید؛ راه نجات، امیرمحسن و کیانی‌مقدم، امیرسام. (۱۳۹۶). رابطه معنویت‌گرایی با عشق‌ورزی و

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]

الگوی ارتباطی زوجین. *فصلنامه پرستار و پزشک در رزم*، ۵(۱۵)، ۴۴-۵۲.

کریمیان، نادر؛ کریمی، یوسف و بهمنی، بهمن. (۱۳۹۰). بررسی رابطه سلامت روان و احساس گناه با تعهد زناشویی افراد متأهل. *فصلنامه مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۱(۲)، ۲۴۳-۲۵۶.

گراوند، فرهاد و میرزایی، شـــهاب. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین ســـبکهای دلبستگی و رضایت زناشویی دانشجویان: نقش میانجی قصه عشق. *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۳(۲)، ۱۳۳ ـ ۱۴۹.

گرینبرگ، ملانی. (۱۳۹۳). *چندواقعیت علمی درباره عشـــق*، ترجمه علی فیضی. تهران: کتاب سبز (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۱۳).

مجرد، سامان. (۱۳۹۴). *بررسی تطبیق قصه عشق زوجین و رابطه آن با رضایت زناشویی در آنها، طبق نظریه قصه عشق استرنبرگ*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود.

مطیعی، زهرا؛ برجعلی، احمد و تقوایی، داوود. (۱۳۹۳). نقش واسطه ای قصه عشق در رابطه با طرحواره‌های ناسازگار اولیه و رضایت زناشویی. *مجله علوم رفتاری*، ۸(۳)، ۲۱۹-۲۲۶.

موسوی، سیده فاطمه و رضازاده، سید محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی نقش نگرش به عشق در پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان و مردان متأهل شهر قزوین. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*، ۱۲(۳)، ۱۶۹-۱۸۸.

نبوی حصار، جمیله؛ عارفی، مختار و یوســـفی، ناصر. (۱۳۹۳). اثربخشـــی خانواده درمانی با تأکید بر نظام عاطفی بوون بر سبکهای عشق‌ورزی و صمیمت در زنان. *دو فصلنامه مشاوره کاربردی*، ۴(۲)، ۸۳-۹۸.

یانگ، جفری. (۱۳۸۷). *شناخت درمانی اختلالات شخصیت، رویکرد طرحواره محور*، ترجمه علی صاحبی، حسن حمیدپور و محمد نبوی. تهران: آگاه.

Cecero, H., Nelson, J. D., & Gillie, J. M. (2004). Tools and tenets of schema therapy: Toward the construct validity of early Maladaptive Schema Questionnaire–research version (EMSQ-R). *Clinical Psychology and Psychotherapy*, *11*(5), 344-357.

Dulong, J. (2007). How can I keep from suffocating in a Relationship? *Psychology Today*, *40*.

Hendrick, C., & Hendrick, S. S. (1988). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology, 50*(2), 392-402.

Neto, F. (2007). Love styles: A cross-cultural study of British, Indian, and Portuguese college students. *Journal of Comparative Family Studies*, *38*(2), 239-254.

Sternberg, R. (2001). *Love is a story: A new theory of relationship.* Oxford University Press.

_____ . (2013). Searching for love. *The Psychologist, 26*(2), 98-101.

Sternberg, R. J., Hojjat, M., & Barnes, M. (2001). Empirical tests of aspect of theory of love as a story. *European Journal of Personality*, *15*(3), 199-218.

Young, J. E. (2005). *Young Schema Questionnaire– Short Form.* New York, NY: Cognitive Therapy Center.

Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy*: *A practitioner's guide.* New York: Guilford.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1400.18.2.8.9]